BREDE SCHOOL HET MEERVOUD
ARCHITECTENBUREAU MARLIES ROHMER

Duurzaamheid in het DNA van Architectenbureau Marlies Rohmer
Het ontwerpen van duurzame gebouwen zit in ons DNA. Duurzaamheid gaat over gebouwen die na jaren nog boeien, over identiteit, over gebruik, over rijkdom in materialisering en ruimtebeleving. Duurzaamheid gaat voor AMR verder dan het toepassen van zonnepanelen en een groen dak. Als leidraad hanteren wij dat gewenste doelen op dit gebied meer zijn dan een simpele som der delen of het louter stapelen van oplossingen. Van echte duurzaamheid is alleen sprake wanneer de verschillende delen tot een synergie komen in het ontwerp en gebouw. Door duurzaamheid in te bedden in verschillende lagen van het ontwerpconcept wordt het een vanzelfsprekend onderdeel. Onze benadering kenmerkt zich door een sterke focus op de gebruiker en het gebruik. Dit vormt zowel de basis voor een integraal duurzaam ontwerp als voor een integraal proces.

Sociale duurzaamheid: communicatie met de omgeving
De stedenbouwkundige inpassing en de sociale verankering in de context zijn bepalend voor een goede inbedding van het gebouw. Raamkozijnen in de vorm van banken, meerdere entrees, transparantie, kortom een soort 'veranda gevoel' op het grensvlak tussen gevel en stoep zijn componenten die het gebouw doen communiceren met zijn omgeving.

Duurzaam casco: specifiek - generiek
Een generieke structuur biedt ruimte aan verandering. Voor een duurzaam schoolgebouw is niet alleen van belang dat het - gebruik - kan veranderen, maar ook datgene dat blijft. Het blijvende vormt het kader, het casco. Dat staat voor ruimtelijkheid, overmaat, en vormt het domein van de architectuur. De ruimte binnen het kader is algemeen, onbepaald, en kan naar de wensen van het moment worden ingevuld. Het casco is generiek in het gebruik, maar is tevens uitgesproken en specifiek in zijn uitwerking als hoofdvorm en om het schoolgebouw een stedenbouwkundige identiteit te geven. Bij de flexibele hoofdopzet van het gebouw wordt rekening gehouden met allerlei vormen van dubbelgebruik en mogelijkheid tot verandering door nieuwe inzichten. De hoofdopzet is gebaseerd op een aantal 'low-tech principes'. Een compact, flexibel en goed geïsoleerd casco, in combinatie met een optimale daglichttoetreding tot diep in het gebouw, genereert een zeer duurzaam gebouw. De rijk gedetailleerde prefab beton metselwerkgevel, van een bijna tijdloze schoonheid en als een jurk aan het casco gehangen, is bestand tegen weer en wind en zal gedurende het verstrijken van de jaren alleen maar mooier worden.

Duurzaam materiaalgebruik: vakmanschap en ambacht
Voor AMR is het maakproces van belang. Gebouwen met een zorgvuldige detaillering die mooi verouderen hebben een onvergankelijke kwaliteit. Vakmanschap en ambachtelijkheid zijn misschien oude begrippen die wij vertalen in door onderzoek en analyse onderbouwde kennis en zorgvuldigheid. Met die ingrediënten kan betekenisvolle, heldere en krachtige architectuur worden verkregen die echter nooit zwelgt in haar autonomie of onthecht raakt van de plek, context of het proces dat aan de feitelijke bouw vooraf ging. Ondanks soms minimale budgetten beoogt onze detaillering een 'rijk gevoel' op te roepen: Waar vroeger manuren goedkoop waren en materiaal juist relatief duur werden gebouwen prachtig gedecoreerd en ambachtelijk uitgewerkt. Nu werkt dat precies andersom: Met industriële en minder tijdrovende technieken proberen we op een eigentijdse manier dat rijke gevoel van vroeger op te roepen.
Duurzaamheid ontstaat niet door spaarzaamheid, maar juist door zwaarte en overdaad. Ik wil pleiten voor rijke architectuur, die tot in het kleinste detail is uitgewerkt. Als de architectuur karakter heeft en respect afdwingt, zal de gebruiker het beter onderhouden.

Duurzaam proces: Total engineering
Alleen door een integrale benadering in een vroeg stadium is het mogelijk tot een allround of innovatief gebouwconcept te komen, waarbij het architectonische, constructieve, installatietechnische en het binnenmilieu concept perfect op elkaar afgestemd zijn. Op deze wijze ontstaat zo min mogelijk verbrokkeling van het proces, is de communicatie eenduidig en kunnen wij de kwaliteit van alle trajecten bewaken. Door het aannemen van volledige opdrachten, inclusief het aansturen en afstemmen van verschillende adviseurs en specialisten, neemt de controle over het budget, procestijd en kwaliteit van het eindproduct in belangrijke mate toe.

Duurzaam proces: de gebruiker centraal
De inbreng van de uiteindelijke gebruikers van een school is van groot belang en een impuls voor ons werk. Daarbij hebben wij vaak te maken met meerdere gebruikers en partners met verschillende (onderwijs)visies en normen en waarden. Door intensieve betrokkenheid van de gebruiker ontstaat er een gebouw dat in al zijn flexibiliteit gehecht raakt aan de doelgroep.

Sociale duurzaamheid: zorgvuldige verankering in (stedenbouwkundige) context

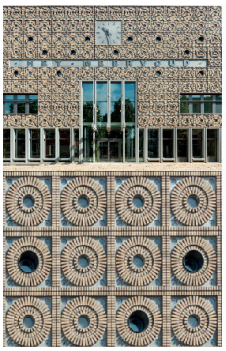

De gevel als jurk om flexibel casco

Duurzaam materiaalgebruik: geprefabriceerde beton/metselwerk rozetten, demontabel

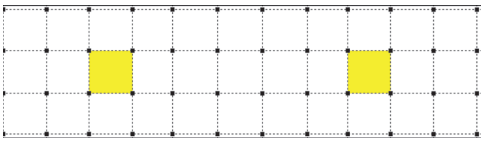
Duurzaam compact: flexibel casco met daglicht patio's.

Duurzaam proces: workshop de gebruiker centraal.

BREDE SCHOOL HET MEERVOUD
AUGUST ALLEBÉPLEIN, AMSTERDAM

S8
2009-2013

Frisse Scholen Klasse B
nominatie Gouden A.A.P. 2014

Brede School Het Meervoud

Het August Allebéplein is gelegen in Slotervaart, dat deel uitmaakt van de Westelijke Tuinsteden. De transformatie van deze tuinsteden is in volle gang. Eén van de projecten op het August Allebéplein is 'Het Meervoud', een voorziening voor basisonderwijs met een brede doelstelling, dat zich richt op kinderen van 0 tot 14 jaar, het gezin waartoe zij behoren en de omgeving waarin zij opgroeien. In Het Meervoud zijn dan ook naast de basisschool een breed scala van sociaal-culturele en maatschappelijke voorzieningen zoals een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang, voorschool met ouderkamer, ouder-en-kind-centrum, buurtontmoetingsruimte, een gymzaal en gemeenschappelijke ruimten voor alle medewerkers van Het Meervoud zoals een teamkamer en een expertise-centrum ondergebracht.

Stedenbouwkundig: bescheiden volume met hoogteaccent

Het Meervoud voegt zich in de orthogonale verkaveling van het August Allebéplein. Binnen de rechthoekige bouwenvelop is – symmetrisch in het hart van het gebouw gelegen - een hoogteaccent opgenomen. Hier torent de gymzaal boven de rest van het gebouw uit en markeert daarmee de hoofdentree. Tevens vormt dit hoogteaccent een

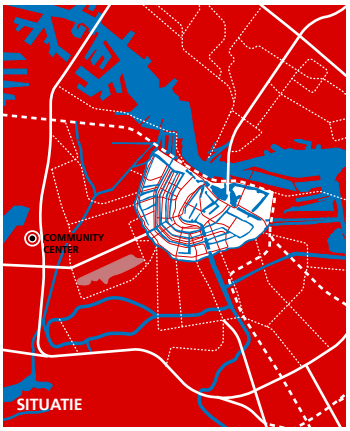

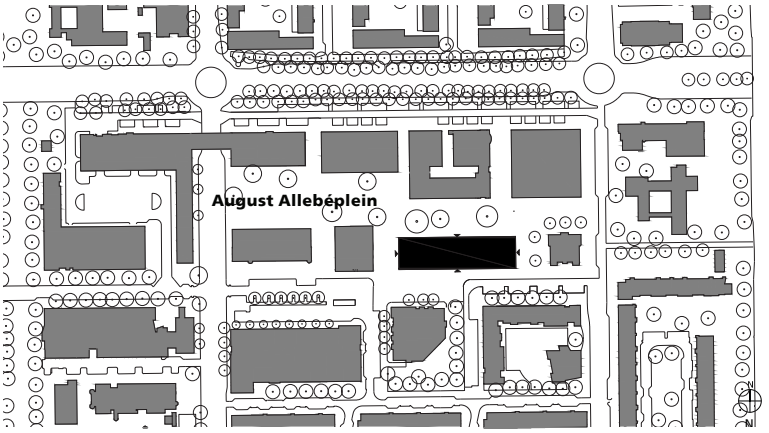

opdracht
Brede School HET MEERVOUD: basisschool, voorschool, ouderkamer, kinderopvang, naschoolse opvang, ouder en kind centrum, buurtontmoetingsruimte en gymzaal. August Allebéplein Amsterdam.

opdrachtgever
Woningstichting de Key, Amsterdam

architect
Architectenbureau Marlies Rohmer, Marlies Rohmer

team
Ronald Hageman
Kirsten Gabriëls
Boris Briels

constructeur
Pieters Bouwtechniek, Eindhoven

installatieadviseur
Merosch, Bodegraven

aannemer
Bouwbedrijf M.J. de Nijs en Zonen B.V., Warmenhuizen

fotografie
Thea van den Heuvel Fotografie / DAPh

ontwerp
2009

gerealiseerd
okt. 2013

opp / aanneemsom
BVO 5707 m² (excl daktuin)
€ 7.860.500,- incl. installaties, excl. BTW

BREDE SCHOOL HET MEERVOUD

beëindiging van de zichtlijn vanuit de Marius Bauerstraat. Het openbare schoolplein is rondom het gebouw gesitueerd. Verschillende entrees, bankjes en plantenbakken verankeren het gebouw aan het maaiveld. Op het dak is ruimte voor schooltuinen en extra speelruimte.

Ontwerp: gebouw met een hart

Niet alleen vanuit stedenbouwkundig oogpunt, maar ook vanuit programmatische aspecten is gekozen voor een (22m) breed, generiek gebouw met een centraal (ruimtelijk) hart. Het hart is de bonte voering van het bescheiden gebouw. In het centraal gelegen hart bevinden zich de gemeenschappelijke functies. Op de begane grond is een grote entreehal met brede tribunetrap gesitueerd. Hier kunnen schoolfestiviteiten plaatsvinden, waarbij de speellokalen in combinatie met de hal als aula te gebruiken zijn. Op de eerste verdieping zijn de buurtontmoetingsruimte, ouderkamer en een gemeenschappelijke coffee-corner gesitueerd, waar bezoekers en medewerkers van Het Meervoud elkaar informeel kunnen ontmoeten. Een ruimtelijk spektakel van vides verbindt de verschillende lagen. Bovenin bevindt zich de dubbelhoge gymzaal die -in verband met avondgebruik- vanuit het hart onafhankelijk van de overige organisaties ontsloten kan worden. Op de koppen zijn extra entrees gelegen voor de verschillende organisaties.

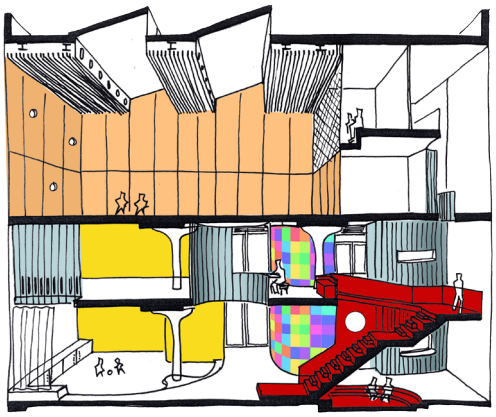

De aangrenzende vleugels zijn in tegenstelling tot het bruisende hart de rustige thuisbasis van de verschillende gebruikersgroepen. De school is -over drie lagen- voornamelijk in de westvleugel ondergebracht, waarbij de onderbouw op de begane grond is gelegen bij het schoolplein en de midden- en bovenbouw op de verdiepingen. Het 22 meter diepe gebouw heeft aan beide gevels een (flexibele) zone met lokalen -afgewisseld met 'ruimtes à la carte'- en in het midden een zone met overige functies zoals ateliers voor handvaardigheid en mediatheek. Twee atria brengen het daglicht diep in deze zone. In de oostvleugel bevinden zich op de begane grond het kinderdagverblijf en de speel-o-theek.

BREDE SCHOOL HET MEERVOUD

PRINCIPE PLATTEGROND

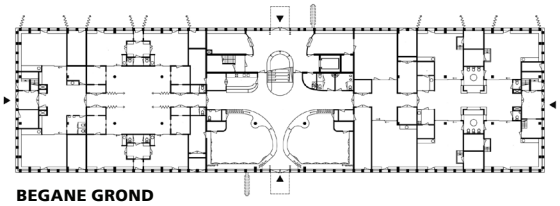

BEGANE GROND

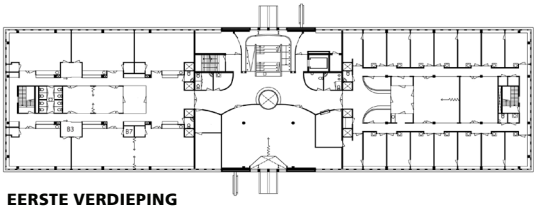

EERSTE VERDIEPING

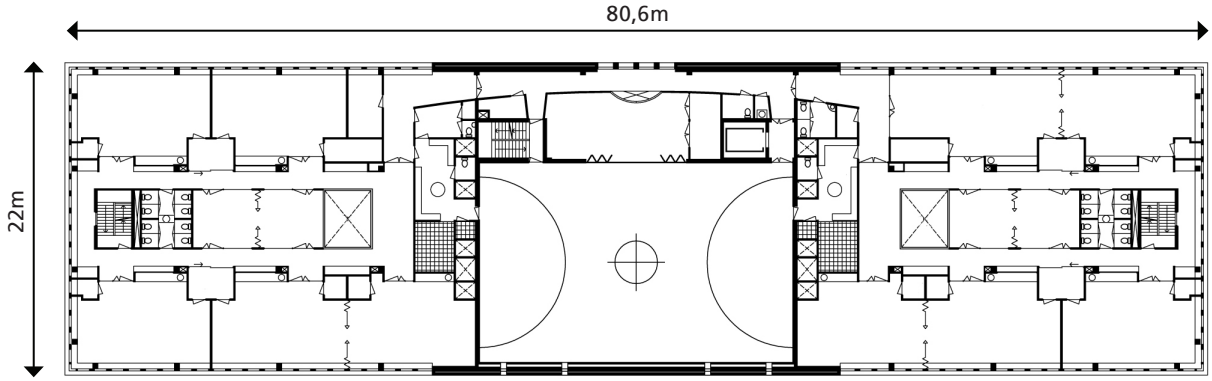

TWEEDE VERDIEPING

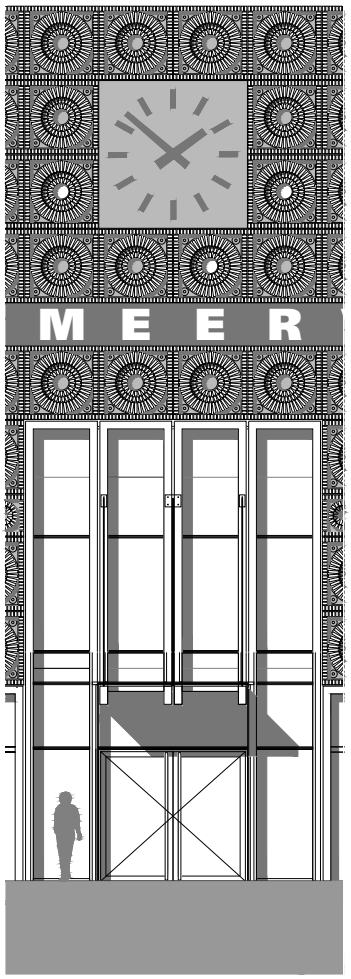

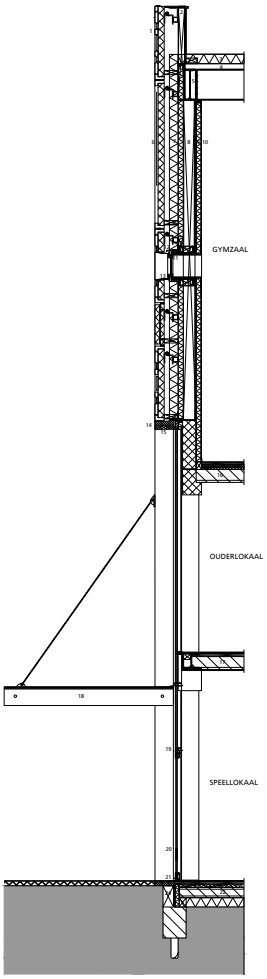

BREDE SCHOOL HET MEERVOUD

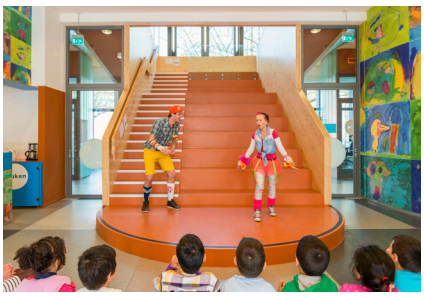

Gevel: compositie van metselwerk op het grensvlak van symmetrie en asymmetrie

Het Meervoud voegt zich op een rustige manier tussen de overige bebouwing, die overwegend uit metselwerk bestaat. De eenduidige, klassieke massa laat dichterbijgekomen steeds meer detail en asymmetrie zien. Een compositie van horizontale metselwerkbanden en verticale accenten kenmerkt het gevelontwerp. De horizontale banden zijn opgebouwd uit geprefabriceerde metselwerkrozetten, waarbij de bruin-gele steen in textuur en in een rond patroon is aangebracht. Dit patroon verwijst naar de Arabische cultuur, de multiculturele samenleving die in de omgeving geworteld is. De panelen zijn te verwijderen van het skelet zodat op termijn het gebouw zich eenvoudig laat transformeren. De accenten worden gevormd door de grijze betonnen portalen, waardoor het gebouw als het ware "met voeten op de grond staat". De plint heeft een open en uitnodigende uitstraling. Binnen het alzijdige gevelconcept wordt de horizontale geleding op stedenbouwkundige en programmatisch belangrijke plekken door middel van een verticaal accent

onderbroken: bij de hoofdentree aan het Allebéplein en de entree aan de Marius Bauerstraat. De portalen worden hier hoger uitgevoerd en geven het gebouw aan beide zijden de expressie van een openbaar gebouw. Een klok versterkt dit effect.

Duurzaamheid en energiezuinigheid: Frisse school klasse B

“low-tech” maatregelen, een selectie:

- Het gebouw is compact, zwaar en warmteaccumulerend. Verkeersruimte is tevens functionele ruimte (ontdekplein, leerstraat).
- Generiek - specifiek. Het gebouw is door middel van een kolommenstructuur flexibel indeelbaar, de specifieke functies (speellokalen, aula, gymzaal, etc.) zijn geclusterd in het hart van het gebouw.
- Meervoudig ruimtegebruik: Gestapelde sportruimte en buitenruimte op het dak.
- Hoge ramen en atria zorgen ervoor dat daglicht diep het gebouw binnen kan treden. De zonwering start ónder de hoge klepramen, zodat er altijd daglicht

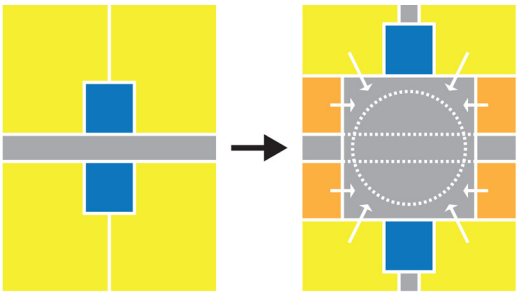

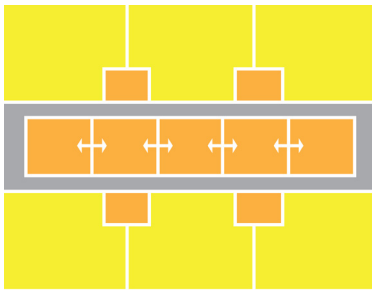

BREDE SCHOOL HET MEERVOUD

binnenkomt. Diepe negges voorzien in natuurlijke zonwering ter plaatse van de hoge klepramen.

- (Noord)licht dringt middels ronde patrijspoorten de sportzaal binnen.
- Hoge isolatiewaarden (Rc=5). Driedubbele beglazing met een hoge U-waarde.

"High tech" maatregelen, een selectie:
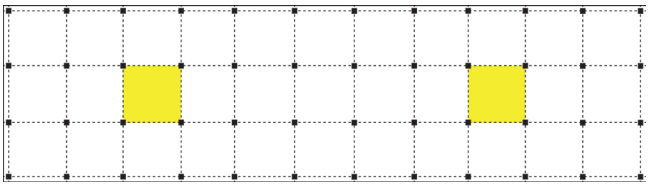
- Het rendement van de warmteterugwinning uit ventilatie lucht (WTW) wordt verbeterd. De WTW onttrekt warmte uit aangezogen vervuilde lucht, en warmt daarmee verse buitenlucht op. Het rendement van de WTW stijgt met 20% naar 90%.
- Ventilatie en lage temperatuur vloerverwarming -individueel regelbaar- versterken het concept van de flexibele indeling.
- Het dak is voorbereid op het plaatsen van PV-cellen.